

हार्टफुलनेसची चळवळ

सर्वांना नमस्कार!

इतक्या तरुणांना पाहून मला आनंद झाला. जवळपास सहाशे ते सातशे तरुण असतील. असो हे प्रसारण संपूर्ण जगभरात करण्यामागचा उद्देश काय आहे? वस्तुतः उद्देश बरेच आहेत. एक म्हणजे सर्वांना श्री राम चंद्र मिशनच्या 75 व्या वर्धापनदिनानिमित्त आमंत्रण देणे, जे 2020 मध्ये 75 वर्षे पूर्ण करणार आहे. ते लक्षात ठेऊन आम्ही सहभागींच्या दोन तुकड्या करणार आहोत. पहिली तुकडी 28, 29 व 30 जानेवारी व दुसरी तुकडी 1 फेब्रुवारीपासून तर 3 फेब्रुवारीपर्यंत. वसंत, 2 फेब्रुवारी, सौर तिथीप्रमाणे लालाजींचा जन्मदिवस आहे, आणि 29 जानेवारी हा चंद्र तिथीनुसार त्यांचा जन्मदिवस आहे. बाबूजी महाराज त्याला बसंत पंचमी म्हणतात. तेव्हा माझी इच्छा आहे की लोकांनी पूर्ण संख्येने, उत्साहाने उपस्थित राहावे. मुख्यतः याच कार्यक्रमांमुळे आपण 24 जुलै आणि 28 सप्टेंबरचे उत्सव रद्द केले आहेत, जेणेकरून बरेच लोक, जे त्यांच्या परिस्थितीमुळे येऊ शकत नाहीत, ते पैशांची बचत करू शकतील व बसंत पंचमी आणि 2 फेब्रुवारीच्या उत्सवाला येऊ शकतील.

माझी अशीसुद्धा विनंती आहे की, आपण हे आपल्या नियमित अभ्यासींपुरतेच मर्यादित न ठेवता, हा संदेश सर्व नवीन यु-कनेक्ट, सी-कनेक्ट आणि इतर कनेक्ट सदस्यांपर्यंत पोहोचवायचा आहे. त्यांनासुद्धा आमंत्रण द्या आणि त्यांना भंडान्याच्या वातावरणाचा अनुभव घेऊ द्या. त्यांनी प्राणाहुतीचा अनुभव घेतला आहे, परंतु त्यांना, या भंडान्यांच्या वेळेस जी कृपा प्रवाहित होते, त्याची माहिती नाही. आपल्यापैकी बहुतेकांसाठी ही आयुष्यभरातील महत्त्वाची घटना असणार आहे - जशी ती 1999 मध्ये होती, ज्यात आपल्यापैकी काहींनी सर्व चारही तुकड्यांमध्ये भाग घेतला होता. तेव्हा, माझी इच्छा आहे की तशाच बाबी 2020 मध्ये पुन्हा व्हाव्यात.

मी तुम्हाला काही आकडेवारी सांगू इच्छितो. आता जगभरात जवळपास काही दशलक्ष अभ्यासी आहेत, ज्यांनी हृदयाचा मार्ग अनुभवला आहे. शिवाय मागील पाच ते सहा वर्षात आपण प्रशिक्षकांची संख्यासुद्धा तिप्पट केली आहे आणि हजारो स्वयंसेवक आहेत जे आपल्या हार्टफुलनेसच्या चळवळीसाठी अविरतपणे काम करीत आहेत. नुकतेच आपण सर्व भारतभर ध्यानोत्सव सुरू केलेत. पंचवीसपेक्षा जास्त उत्सव संपन्न झालेत व बरेचसे होणार आहेत. माझी इच्छा आहे की 2020 च्या उत्सवापर्यंत आपण 100 ध्यानोत्सवांचा आकडा पार करावा. पण हे ध्यानोत्सव शहरातील मोठे उत्सवच असावेत अशी आवश्यकता नाही.

आपण संपूर्ण भारतभर जे ध्यानोत्सव आतापर्यंत साजरे केलेत त्यात काही बाबी आढळल्या. समजा तुमच्या कार्यक्रमाचे स्थळ 'क्ष' या ठिकाणी आहे, तर दोन किलोमीटर परीघाच्या आत असलेल्या जास्तीत जास्त सहभागींना तुम्ही आकर्षित करा. जसे तुम्ही दोन ते तीन किमी त्रिज्येच्या पलीकडे जाता तसे सहभागींचा आकडा कमी होत जातो. तेव्हा फक्त एवढ्याच परिसरात आपले लक्ष केंद्रित करणे व फक्त त्याच लोकांना आकर्षित करणे उत्तम असेल. आपल्याला पूर्ण शहरभर काम करण्याची आवश्यकता नाही, तर फक्त त्या जागेच्या आसपासच्या दोन ते तीन किमी त्रिज्येत येणाऱ्या भागावर लक्ष केंद्रित करा. याचे बरेच फायदे आहेत : सहभागींचा समूह छोटा राहिल, त्याचा अर्थ मोठ्या सभागृहाची आवश्यकता भासणार नाही. स्टेडियम असण्याची आवश्यकता नाही, म्हणजे तुम्ही पावसाळ्यातसुद्धा कार्यक्रम घेऊ शकाल, कारण बंद सभागृह असेल. खर्चसुद्धा कमी येईल आणि व्यवस्थापनसुद्धा सोपे राहिल. तुम्ही जर 5000 किंवा 10000 लोकांचे लक्ष्य ठेवले, तर मर्यादित स्वयंसेवक असलेल्या केंद्रासाठी ते कठीण होऊन जाते.

आता पुढे पाहायचे तर, आपण भरपूर कार्यक्रम प्रस्तुत करीत आहोत आणि बरेच शासकीय कार्यक्रमसुद्धा आहेत. उदाहरणार्थ, गुजराथ, तेलंगणा, आंध्र प्रदेश आणि महाराष्ट्र या राज्यांमध्ये बऱ्याच शाळा व शासकीय विभाग या कार्यक्रमासाठी तयार आहेत. नुकतेच आम्हाला मुंबई महानगर पालिकेकडून 1 लाखाहून अधिक

कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षित करण्याची मागणी आली आहे. जेथे फक्त 500 नियमित अभ्यासी आहेत, तेथे याची पूर्तता कशी करायची? हे खूप कठीण काम आहे. खुद्द मेहबूबनगरमध्ये आम्हाला 720 सरपंचांना प्रशिक्षित करावयाचे होते, म्हणजे 720 गावे, आणि आपल्याकडे फक्त 50 किंवा 100 प्रशिक्षक उपलब्ध होते. ही समस्या कशी सोडवावी? अगदी आपण 700 प्रशिक्षकांना या गावी तीन दिवस लागोपाठ जाण्यासाठी आणि त्यांची देखभाल करण्यासाठी पाठविले व सरासरी 100 नवीन अभ्यासी आले, तरी आपल्यापैकी बऱ्याच लोकांसाठी हे आव्हानात्मक काम होईल.

म्हणून मला 'कनेक्ट' कार्यक्रमांसाठी ही पद्धत थोडी आलटून पालटून करायची आहे. आणि त्या स्वयंसेवकांसाठीही जे ही चळवळ पुढे नेऊ इच्छितात आणि शासकीय विभागात व त्याच वेळी शाळेत व यु- 'कनेक्ट'मध्ये हे कार्यक्रम करू इच्छितात, माझी इच्छा आहे की, हे करण्यासाठी जे अभ्यासी इच्छुक आहेत त्यांच्याद्वारेही हे करावे. मी आता स्वयंसेवी कार्यक्रमाबद्दल बोलत नाही. मी त्याऐवजी या पदासाठी रोजगार प्रस्तुत करू इच्छितो, या रोजगाराची व्याप्ती किती आहे याचा थोडा विचार करा. आपल्या भारतात 700पेक्षा जास्त जिल्हे आहेत. आपण पुढील दोन वर्षात फक्त 300 जिल्ह्यांवर जरी लक्ष केंद्रित केले, तरी आपल्याला एका वर्षात 150 जिल्ह्यांमध्ये काम करावे लागेल आणि प्रत्येक जिल्ह्यात सरासरी दहा मंडळे आहेत. तेव्हा 150×10 म्हणजे 1500 मंडळे आणि प्रत्येक मंडळावर दोन व्यक्ती असतील तर आपण 3000 कर्मचाऱ्यांनी हार्टफुलनेस चळवळीची देखभाल करण्याविषयी बोलत आहोत.

आता सरासरी पगार 20000 ते 25000 प्रति महिना अथवा प्रवास भत्ता धरून 30000 रुपये खर्च होतील, म्हणजे हा आकडा साधारणपणे साठ ते सत्तर कोटी रुपये प्रति वर्ष इतका प्रचंड आहे (600,000,000 ते 700,000,000 रुपये.) आपला खजिना किती दिवस टिकेल? जास्त दिवस नाही. आपल्याकडे एवढ्या ओळखीही नाहीत की आपण 'सीएसआर'मधून मोठ्या प्रमाणावर निधी आकर्षित करू शकू. त्यामुळे आपल्याला आपल्या मर्यादित स्रोतांवर अवलंबून राहावे लागेल.

ते कितीही मर्यादित असले तरी ते आपले लक्ष्य गाठू शकतात. तुम्ही तुमच्या मोबाईलमधील कॅल्क्युलेटर वापरा आणि तुम्ही स्वतःच आकडे काढा. फक्त 50 रुपये प्रति दिवस वाचवायचे * 365 दिवस * 50,000 अभ्यासी - म्हणजे एकूण 91,25,00,000 रुपये जमा होतात. तुम्ही 50 रुपये प्रति दिवस काढले तर फार काही गमावता का? आपल्यापैकी बहुतेक जण हे करू शकतात. आपले काही अभ्यासी महिन्याला पाच करोड खर्च करू शकतात व त्याने त्यांना काहीच फरक पडत नाही, तर काही असे अभ्यासी आहेत ज्यांना दहा रुपये प्रति दिवस खर्च करणेसुद्धा कठीण जाते. तेव्हा, सरासरी आपल्यापैकी काही जण हे 50 रुपये गोळा करू शकतात आणि मला वाटते आपण 3000 कर्मचाऱ्यांना रोजगार देऊन ही हार्टफुलनेस चळवळ भारतभर 150 जिल्ह्यांमध्ये नेऊ शकूच, पण त्याशिवाय उरलेल्या निधीमधून विविध 'ध्यानोत्सव'सुद्धा करू शकू.

आपण हे सगळे ध्यानोत्सव करित आहोत, ते विनामूल्य होत नाहीत. काही ध्यानोत्सवांना 25,00,000 रुपये प्रत्येकी लागले, काही ध्यानोत्सवांना 8,00,000 रुपये प्रत्येकी लागले. सरासरी आपण बघितले तर 16,00,000 ते 18,00,000 रुपये प्रति ध्यानोत्सव लागत आहेत. आणि जर तुम्ही प्रत्येक वर्षी असे 200 ध्यानोत्सव करण्याचे लक्ष्य ठेवले तर प्रत्येक वर्षी हा खर्च वाढेल. आपल्याला भंडारासुद्धा बघावा लागतो, आणि आपल्याकडे भेट देणारे पाहुणेही असतात. आपल्याला करण्याची इच्छा असलेल्या खूप काही गोष्टी आहेत - आपल्याला प्रत्येक महिन्याला दहा हजार शिक्षक प्रशिक्षित करायचे आहेत. तेव्हा आपल्यापुढे फार मोठा प्रवास आहे जो करायचा आहे. जे हे करू इच्छितात, जे हे करू शकतात, त्यांना मी प्रति दिवस 50 रुपये बचत करून हातभार लावावा अशी विनंती करतो. हे फार दूरपर्यंत पोहोचेल. तुम्ही हे रोख स्वरूपात देण्याची आवश्यकता नाही; याउलट, स्थानिक केंद्रांवर रोख देण्या घेण्यास मी मनाई करीन. तुम्ही ते तुमच्याकडेच ठेवलेले चांगले राहिल आणि प्रत्येक महिन्याला बचत केलेले पैसे, 50×30 दिवस = 1500 रुपये तुम्ही आपल्या देणगीच्या खात्यात ऑनलाईन ट्रान्स्फर करावे. हे सोपे आहे. जे जास्त करू शकतात, त्यांचे हार्दिक स्वागत आहे.

वस्तुतः आपण अशीच एक योजना मागे युनायटेड स्टेट्समध्ये सुरू केली होती; एकदम साधे, 1 डॉलर प्रति दिवस. प्रति दिवस फक्त 1 डॉलर, आणि हा निधी आता हळूहळू खूप खूप वाढत आहे. जेव्हा 2000 अभ्यासी असतात, तेव्हा 1 डॉलर प्रति दिवस म्हणजे 2000 प्रति दिवस, गुणिले 365. आपण प्रत्येक वर्षी त्या देशामध्ये एक नवीन आश्रम उभारू शकतो. जर आपण 50 रुपये रोज वाचवले आणि 50,000 अभ्यासींनी सहभाग घेतला तर तीच बाब येथे होऊ शकते. आपण कोणावरही भार न टाकता भारताच्या वेगवेगळ्या ठिकाणी असे वीस आश्रम सहजपणे बनवू शकतो. जे श्रीमंत लोक आहेत, जे करोडो रुपये देऊ शकतात, त्यांच्यावर आपण अवलंबून राहिलो तर काय होते? त्या परिस्थितीमध्ये काय होते? त्यावर विचार करा; आपण त्यांचे खूप उपकृत होऊन जातो. जर एका व्यक्तीने 50 कोटी किंवा 20 कोटी दिले तर ते फारच मोठे उपकाराचे ओझे होऊन जाते. त्याऐवजी, जर आपल्या मिशनच्या प्रत्येक व्यक्तीने सहभाग घेतला तर ती फार मोठी गोष्ट होईल आणि मी पुन्हा एकदा सांगतो की हे बंधनकारक नाही. जर ते तुमच्या हृदयापासून येत असेल तर खूपच चांगले आहे. जर तुमच्या मनात काही शंका, काही संशय असेल आणि तुम्ही त्यात सहभाग घेऊ इच्छित नसाल, तर माझी इच्छा आहे की तुम्ही त्याबद्दल एकही शब्द बोलण्याची आवश्यकता नाही. मला हे माझ्या गुरुदेवांना गुरुप्रसाद म्हणून भेट द्यायचे आहे. जर हृदय इच्छुक नसेल तर ते त्या मोसंबीसारखे असेल. जेव्हा मोसंब पिकलेले नसते, अथवा आंबा पिकलेला नसतो, तेव्हा तो आंबट लागतो. अनिच्छुक हृदयांनी सहभाग घेऊ नये आणि सहभाग घेण्याची आवश्यकता नाही. कमीत कमी तुम्ही खुल्या दिलाने या मिशनच्या भल्यासाठी प्रार्थना करा आणि तुमच्या प्रार्थनेद्वारे ईश्वराची कृपा होवो, जेणेकरून हार्टफुलनेस चळवळ एका चांगल्या वळणावर पोहोचेल.

आपल्या मिशनसंबंधीच्या या सर्व भौतिक बाबींबाबत बोलल्यानंतर मी काही आध्यात्मिक पैलूंबद्दल बोलू इच्छितो. हे परिवर्तनाबद्दल आहे. सुरुवातीला आपल्यापैकी बरेच जण मोठ्या परिवर्तनातून जातात. पहिला आठवडा, दुसरा आठवडा, पहिले वर्ष, दुसरे वर्ष, तिसरे वर्ष, आपण स्वतःमध्ये प्रचंड परिवर्तन झाल्याचे पाहतो. पण जसजसे आपण पुढील काळात जातो, तसा हा बदल, हे परिवर्तन काही प्रमाणात मंदावत जाते आणि आपण आपल्या जुन्या सवयींचे गुलाम बनून राहतो. आपल्याला पुढे अधिक बदल न होण्याची सवय लागते. आपण अशा कल्पनेत असतो की, “माझी प्रगती झाली आहे,” आणि “माझी प्रगती झाली आहे” ही कल्पनाच एक मोठा अडथळा होऊन बसते. मी ही गोष्ट आपल्या 99% अभ्यासींमध्ये पाहिली आहे. म्हणून मी हा विषय काढला आहे, जेणेकरून तुम्ही कोठे आहात याचा तुम्ही विचार करावा. तुम्ही तुमच्या आध्यात्मिक विकासाच्या बाबतीत खरोखरच आनंदी आहात का? आत्मनिरीक्षण करा : माझे कोठे चुकले? मी स्वतःला कोठे सुधारू शकतो? तुम्हाला गुरुदेवांकडून कोणत्या मदतीची आवश्यकता आहे? काही मूलभूत प्रश्नांचे आत्मपरीक्षण करून त्याची उत्तरे फक्त तुम्हीच देऊ शकता. तुम्ही याबाबत मला लिहिण्याची आवश्यकता नाही. मला अजून लाखो इ-मेल याव्यात अशी माझी इच्छा नाही. हा तुमचा आंतरिक संवाद आहे. “या मिशनमध्ये इतकी वर्षे राहून माझ्या झालेल्या प्रगतीबद्दल मी आनंदी आहे का?” “मला अजूनही प्रश्न पडतात का?” “हे मिशन माझे झाले आहे का?” “सर्व बंधू आणि भगिनी माझे आहेत अशी जाणीव मला होते का?” “मी त्यांचा झालो आहे का?” “ते माझे झालेत का?” “आम्ही सर्व या महान मिशनचे झालो आहोत का?”

जेव्हा आपण ‘सत्योदय’सारखी साधी पुस्तके वाचतो, तेव्हा आपल्याला तेथे काय आढळते? जर तुम्हाला काही पाठांचे अर्थ पाच वर्षांआधी समजले आणि तुम्ही ते जर आज वाचले आणि त्या पाठातील खऱ्या अर्थाच्या दिशेने अधिक सखोलपणे पोहोचू शकला नाहीत, तर तुम्ही स्वतःला एकाच जागी स्थिर झाल्याचे समजा. जर त्याचा गहन अर्थ लक्षात येत असेल आणि तो तुमच्या हृदयाला वेगळ्या प्रकारे साद घालत असेल, तो तुमच्या हृदयातील दुसरीच एखादी तार छेदत असेल, आणि तुम्हाला काही वर्षांपूर्वी वाचले त्यापेक्षा जास्त प्रभावित करित असेल, तर तुम्ही स्वतःला भाग्यवान समजा. परंतु ते अंतरंगातील आकलन तुमच्या हृदयात अधिक प्रेरणा उत्पन्न करित आहे का? बरेचसे अभ्यासी ‘शाश्वत सत्य’ या लालाजी महाराजांच्या पुस्तकातील शब्दांच्या अर्थापर्यंत पोहोचू शकत नाहीत - लालाजी महाराजांनी जे शब्द वापरले आहेत ते 40 वर्षांची साधना झाल्यावरसुद्धा लोकांना समजण्यास कठीण जातात. जर तुम्हाला ते पुस्तक समजले, तर तुम्ही स्वतःला भाग्यवान समजा : “हो, मी ते समजू शकतो.” जर ते समजत नसेल तर पुन्हा

नव्याने साधना करा. शब्द आणि वाक्यांना मर्यादा असते, तरीसुद्धा जेव्हा आपण ते वाचतो, तेव्हा ते आपली आंतरिक स्थिती प्रतिबिंबित करते.

आपली हार्टफुलनेसची चळवळ या सर्व मंडळांमध्ये अतिशय जोरदारपणे कशी नेता येईल, याबद्दलसुद्धा मी सर्वांकडून जास्तीत जास्त सूचना प्राप्त करू इच्छितो. सर्व जगातील सर्व राज्यांकडून त्या याव्यात अशी माझी इच्छा आहे. आपली उपस्थिती आंध्र, तेलंगाणा, तमिळनाडू, कर्नाटक, महाराष्ट्र, मध्य प्रदेश, उत्तर प्रदेश - या सर्व राज्यात चांगली मजबूत आहे. तेव्हा आपण या राज्यांमधील प्रत्येक मंडळापासून सुरुवात करायची की जेथे आपण अजून फारसे पोहोचलो नाही, तेथे लक्ष केंद्रित करायचे? माझी इच्छा आहे की जेथे आपण आधीपासून आहोत तेथील आपल्या प्रयत्नांना आपल्या जास्तीत जास्त उपस्थितीने वाढवायचे. म्हणजे, नेहमीप्रमाणे आपण आंध्र, तेलंगाणा आणि तमिळनाडूपासून सुरुवात करायची, कारण आपण जे काही करू त्याला सध्या असलेल्या सभासदांकडून पाठिंबा मिळू शकेल.

तेव्हा, थोडक्यात ही तुम्हाला मदतीसाठी घातलेली एक साद आहे, जेणेकरून आपण ही हार्टफुलनेस चळवळ अधिक प्रभाविपणे पुढे नेऊ शकू. आणि माझी इच्छा आहे की हजारो लोकांनी येणाऱ्या वसंत पंचमीला होणाऱ्या आपल्या लालाजी महाराजांच्या जन्मोत्सवाच्या भंडाऱ्यासाठी नावे नोंदवावित, जो दोन तुकड्यांमध्ये विभागला आहे.

तेव्हा सर्वांना धन्यवाद; हे ऐकून घेतल्याबद्दल धन्यवाद आणि तुम्हाला खूप मोठ्या संख्येने बघण्याची मला आशा आहे. तुम्ही आपल्या आयोजकांना पुरेशा सुविधा पुरवू न शकल्यामुळे धावाधाव करायला लावून आश्चर्यचकित करा. वस्तुतः आपल्या स्थायी सुविधा तयार होतच आहेत. तुम्ही येईपर्यंत आपण एका वेळी 35,000 ते 40,000 लोकांना सामावून घेऊ शकू अशा परिस्थितीमध्ये असणार आहोत. जेव्हा तुम्ही याल तेव्हा आपला ध्यानकक्षसुद्धा तयार असेल. पूज्य लालाजी महाराजांचा जन्मोत्सव साजरा करतेवेळी सर्वकाही आपल्या अपेक्षेप्रमाणे झालेले असेल.

या महान आध्यात्मिक मेजवानीसाठी स्वतःला तयार करा. अभ्यासाची तीव्रता वाढवा. मला वाटते लवकरच 90 दिवसांचे आव्हान संपेल. बऱ्याच अभ्यासींनी या 90 दिवसांच्या आव्हानात भाग घेतला आहे, ज्याबद्दल मी फार फार आनंदी आहे आणि मला त्यांच्या दशेमध्ये प्रचंड आध्यात्मिक बदल झाल्याचे जाणवते आहे. आणि हे पुढे अधिक तीव्र होईल. वेग कमी करू नका. 90 दिवस हे एक सवय निर्माण करण्यासाठी होते, जेणेकरून ते नंतर स्वाभाविक बनून जाईल. हा जाणीवपूर्वक केलेला प्रयत्न अवचेतनेत जाईल. एकदा का तो अवचेतन मनात रुजला की मग ती सवय बनून जाईल आणि मग आपण दुसरी चांगली सवय हाती घेऊ शकतो. ही साखळी चालू राहिल. ही विकासाची साखळी सतत चालू राहावयास हवी, जेणेकरून आपण चांगले आणि अधिक चांगले बनू.

धन्यवाद.